

Національний форум

Поводження з відходами в Україні: законодавство, економіка, технології

24–25 жовтня 2013 р. у Луганську в приміщенні Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля відбувся Національний форум «Поводження з відходами в Україні: законодавство, економіка, технології».

Організаторами Форуму виступили Всеукраїнська екологічна ліга, Центр міжнародних конвенцій та проектів, ТОВ «Медіа ДАК», Центр муніципальних технологій.

Мета Форуму – розроблення рекомендацій для комплексного розв’язання муніципальних і регіональних проблем у сфері поводження з твердими побутовими відходами, сприяння співпраці органів державної влади, місцевого самоврядування, громадських організацій, науки, бізнесу у цій сфері, формування нормативно-правової бази, реалізація екологічно дружніх, ресурсо- та енергоефективних технологій, сприяння залученню інвестицій та інновацій, налагодження та зміцнення міжнародного співробітництва, збереження довкілля, впровадження засад збалансованого розвитку в Україні.

У відкритті та роботі Форуму взяли участь Олег Проскурняков, Міністр екології та природних ресурсів України, Ірина Сех, голова Комітету Верховної Ради України з питань екологічної політики, природокористування та ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи, Геннадій Темник, Міністр регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України, Володимир Пристюк, голова Луганської обласної державної адміністрації, Тетяна Тимочко, голова Всеукраїнської екологічної ліги, Олег Недава, голова Наглядової ради ТОВ «Надра Луганщини» та ін.

У рамках Форуму були проведені конференційні заходи (круглі столи, семінари тощо), організовано презентаційно-ділову зону, де учасники мали можливість провести презентацію компанії, розповісти про сучасні технології переробки відходів, встановити корисні бізнес-контакти, виставку «Управління відходами», на якій було представлено інформацію про підприємства, установи та організації, які працюють у сфері поводження з відходами, презентовано зразки товарів, виробів, інформаційні та рекламні матеріали на спеціальних виставкових стендах. Усім присутнім були презентовані громадська природоохоронна акція «Батарейкам – утилізація!» та національний проект «Чисте місто».

У своєму виступі Тетяна Тимочко, голова Всеукраїнської екологічної ліги, зазначила: «Проблеми утворення відходів і поводження з ними є надзвичайно гострими для України. Вони починаються з неприпустимо низької ефективності використання природних ресурсів. Так, за індексом природомісткості – 8,7 Україна «випереджає» такі країни, як Росія, Молдова та Польща, не кажучи вже про країни ЄС. Незначна плата за утворення

відходів, відсутність уваги до проблеми і просто низька технологічна культура стримують активне розв'язання накопичених проблем. Не розвивається виробнича сфера поводження з відходами – як державна, так і приватна. У містах і селищах міського типу України щороку утворюється близько 50 млн м³ сміття (твердих побутових відходів). Полігони і несанкціоновані звалища ТПВ займають площу більшу, ніж площа об'єктів природно-заповідного фонду (близько 5,5%). Більшість з них заповнені на 90% і не відповідають вимогам екологічної безпеки та запобігання забрудненню підземних вод і повітря. Необхідно докорінно переглянути та сформувати цілісну політику поводження з відходами в Україні, починаючи від законодавства, технологій, залучення інвестицій і завершуючи створенням нової галузі економіки».

Володимир Пристюк, голова Луганської обласної адміністрації, розповів усім присутнім про проблеми та успіхи області у сфері поводження з ТПВ: «Луганщина займає четверте місце в Україні за обсягами утворення відходів. Це означає, що з майже 15 млрд т відходів, накопичених в Україні, десята їх частина – 1,5 млрд т – припадає на Луганську область!

За останні 10 років на території області були створені підприємства з переробки відпрацьованих нафтопродуктів, макулатури, відходів деревообробки, гуми, шлаків ливарного виробництва, відходів вуглевидобування та вуглепереробки. Сьогодні такі підприємства, як Алчевський меткомбінат, Стахановський феросплавний завод щороку утилізують відходів ливарного виробництва в 1,5–2 рази більше, ніж їх утворюють. Наші підприємства залучають у повторне виробництво майже 30% відходів – а це четверте місце по країні за показником обсягів утилізації».

Олег Проскуряков, Міністр екології та природних ресурсів України, підкреслив, що поводження з відходами є однією з найгостріших екологічних проблем України. Враховуючи актуальність та невідкладність розв'язання проблем у цій сфері, Міністерство розробило проект Загальнодержавної програми поводження з відходами на 2013–2020 роки, який найближчим часом буде внесено Урядом на розгляд Верховної Ради України, а також розпочало практичну реалізацію заходів, спрямованих на очищення території держави від місць накопичення небезпечних відходів. Основна увага при цьому приділялася найбільш резонансним та екологічно небезпечним.

За останні три роки за межі України вивезено:

- суміші «Премікс», незаконно ввезеної на територію Закарпатської області, – 1300 т;
- непридатних пестицидів – понад 26 тис. т;
- відходів гексахлорбензолу з полігону токсичних промислових відходів у Калуському районі Івано-Франківської області – понад 21 тис. т;
- відходів мононітрохлорбензолу з території державного підприємства «Горлівський хімічний завод» – понад 2700 т;

- відходів з вмістом берилію з території Державного науково-виробничого підприємства «Захід» (м. Київ) – 320 т. Виконання цих заходів значно поліпшило екологічний стан деяких територій та дало можливість зняти соціальну напругу серед населення.

Міністр висловив надію, що за підсумками Форуму Уряд отримає чіткі рекомендації, на основі яких зможе розробити та запровадити на практиці необхідні заходи, спрямовані на підвищення ефективності екологічної політики.

Голова Комітету Верховної Ради України з питань екологічної політики, природокористування та ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи Ірина Сех наголосила, що проблема поводження з відходами в Україні є вкрай складною. Значна роль у її розв'язанні належить Верховній Раді України, яка прийняла закони, що мають створити на законодавчому рівні стимулюючі механізми для розвитку в Україні системи цивілізованого поводження з твердими побутовими відходами, а також зробити галузь сміттєпереробки інвестиційно привабливою. Серед них, зокрема: Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення механізму правового регулювання та посилення відповідальності у сфері поводження з відходами» від 2 жовтня 2012 р. № 5402-VI; Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо державного регулювання у сфері комунальних послуг» від 2 жовтня 2012 р. № 5400-VI.

Міністр регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України Геннадій Темник зауважив, що поводження з твердими побутовими відходами перетворилося на небезпечну еколого-економічну проблему в нашій країні. Відсутність ефективної системи поводження з відходами зумовлює накопичення їх у місцях видалення і призводить до антропогенного навантаження на довкілля та забруднення його основних компонентів: ґрунту, водних ресурсів та атмосферного повітря. Отже, на часі розроблення національної стратегії поводження з ТПВ, покликаної зменшити негативний вплив на довкілля, а також розвиток промислової та господарської діяльності, орієнтованої на мінімізацію утворення та максимальну утилізацію відходів.

У рамках Форуму було підписано Меморандум про співпрацю між представниками провідних промислових підприємств, Луганською обласною радою, Луганською обласною державною адміністрацією та Міністерством екології та природних ресурсів України у сфері охорони навколишнього середовища.

24 жовтня 2013 р. учасники Форуму оглянули новий полігон твердих побутових відходів у м. Олександрівську. За словами С. Кравченка, міського голови Луганська, новий полігон ТПВ побудовано з використанням новітніх матеріалів і технологій, що забезпечують захист довкілля під час його експлуатації. Виконано рекультивацію старого полігону та обладнано систему збирання та термічної утилізації біогазу.

25 жовтня 2013 р. учасники конференції відвідали ПАТ «Алчевський металургійний комбінат», де мали змогу ознайомитися з сучасними технологіями зменшення викидів забруднюючих речовин в навколишнє середовище. Генеральний директор ПАТ «АМК» Тарас Шевченко розповів про роботу зі зменшення техногенного впливу підприємства на екологічний стан Алчевська: «Реалізація заходів інвестиційної програми уже дала змогу станом на 1 січня 2013 р. скоротити 120 джерел викидів шкідливих речовин в атмосферне повітря, що зменшило кількість таких викидів на 15,3 тис. т/рік. У рамках програми модернізації комбінату триває будівництво газотурбінної станції (ГТС). У 2012 р. було закінчено будівництво інфраструктури ГТС першої черги (сума інвестицій – 421,3 тис. грн)».

Учасники Національного форуму «Поводження з відходами в Україні: законодавство, економіка, технології» ухвалили Резолюцію, в якій, зокрема, запропонували:

1. Звернутися до Президента України з пропозицією оголосити 2014 рік Роком збалансованого розвитку та збереження довкілля.

2. Рекомендувати Верховній Раді України провести парламентські слухання «Формування нової політики поводження з відходами в Україні» та ухвалити закони України, що стосуються цих питань.

3. Кабінету Міністрів України в найкоротший термін доопрацювати та затвердити Програму поводження з відходами в Україні.

З окремих питань, які були розглянуті в рамках Форуму, було запропоновано:

1. Об'єднати чинні закони та нормативні акти в загальний Кодекс законів про відходи та використання природних ресурсів. Продовжити роботу над розробленням нових нормативних документів і вдосконаленням чинних у сфері поводження з відходами, послідовно переходити на стандарти та рекомендації ЄС.

2. Запровадити формування та реалізацію регіональних (обласних) програм поводження з відходами.

3. Запровадити в Україні державний кадастр відходів. Закінчити створення єдиної інформаційно-аналітичної мережі «Відходи», системи обліку та паспортизації місць розміщення відходів.

4. Створити, з відповідним законодавчим врегулюванням, спеціальні фонди поводження з відходами, зокрема фонд поводження з радіоактивними відходами та іншими радіоактивними матеріалами і фонд поводження з відходами виробництва та споживання з акумулюванням коштів за рахунок виробників відходів.

5. Провести паспортизацію всіх сміттєзвалищ та створити електронний Реєстр полігонів ТПВ і сміттєзвалищ (санкціонованих та стихійних).

6. Стимулювати надходження інвестицій у сферу поводження з відходами, розвиток інфраструктури ринку вторинних ресурсів, залучення у цю сферу малого й середнього бізнесу з перспективою створення на цих засадах галузі зі збирання та перероблення відходів у товарну продукцію.

7. Заборонити розміщення промислових відходів разом з ТПВ.

8. Сприяти проведенню наукових досліджень, дослідно-конструкторських та проектних робіт, реалізації пілотних проектів.